

ÖNERİ

“LİSANSÜSTÜ TEZ DANIŞMANLIĞINDA ETİK İLKELER”

Hazırlayan

AKADEMİDE ETİK DERNEĞİ (AKETDER)

YÖK’e Sunuluş Tarihi

8.7.2021

ANKARA

AKADEMİDE ETİK DERNEĞİ (AKETDER)

Etik Tez Danışmanlığı İlkeleri Belirleme İhtiyacı ve Çalışma Süreci

AKETDER başkanı Prof. Dr. Fahri Apaydın'ın Tez Danışmanlığı sürecinde bir yol haritasının olmadığını tespiti ve öğretim üyelerine gönderdiği ilk e-posta ile başlayan süreçte (15. Mart.2020), belirlediği bazı konu başlıklarında görüş talebi yanıt bulmuştur. İlk gelen 20 görüş ile bir Görüşlerin kolayca analiz edilebileceği bir tablo oluşturulmuş ve tekrar bu tablo üzerinden görüş istenmiştir. Bu görüş talebine yaklaşık 100 kişiden dönüş olmuştur (Tez danışmanlığı yapmış veya tez sürecinde olan öğrenci görüşleri). Bu görüşler geldikten sonra Sezgin Vuran'ın liderliğinde beş kişilik (Doç. Dr. Seray Olçay (Hacettepe Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Onur Özdemir (Marmara Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Osman Güldemir (Anadolu Üniversitesi), Dr. Elçin Yüksel (Anadolu Üniversitesi)) bir grup oluşturulmuştur. Bu grup aşağıdaki basamakları gerçekleştirmiştir.

1. Ekip tarafından mevzuat yazımı incelendi. (Bu bir yönerge gibi düşünülmüştür)
2. Kaynaklar okundu, ulaşılan ek kaynaklar grupta paylaşıldı ve okundu.
3. İkişer kişiden oluşan iki grup oluşturuldu. Her gruba 50 görüş gönderildi.
4. Gruplardaki kişiler kendilerine gönderilen görüşleri birbirlerinden bağımsız olarak analiz ettiler, yasalar ve literatürle çelişmediğini düşündükleri ortak, eşsiz görüşlerden bir yönerge oluşturdular. Bu aşamada elimizde dört farklı yönerge oluşmuştu.
5. Daha sonra gruptaki her iki kişi çevrimiçi bir toplantı ile tek bir yönergede uzlaştı. Bu aşamada elimizde iki farklı yönerge oluşmuş oldu. (Dört ikiye inmiş oldu).
6. Üçüncü göz olarak Sezgin Vuran bu iki yönergeyi ortak, eşsiz, yasal ve literatüre uygunluk ilkelerini gözeterek tek bir yönergeye indirdi.
7. Yönerge ekibe gönderildi. Görüşlerine açıldı. Bu aşamada daha çok ifadeler ortaklaştırıldı. Mevzuat yazımına uygun hale getirilmeye çalışıldı.
8. Hazırlanan yönerge, iki enstitü müdürüne ve çok kapsamlı görüş ileten bir hocamıza gönderildi. Onların yeni önerileri ile yeniden düzenlendi.
9. Hukuki bir sorun varsa ortadan kaldırmak amacıyla, bir iş hukuku emekli öğretim üyesine, bir Anayasa Hukuku profesörüne ve bir ceza hukuku profesörüne gönderildi. Onlardan gelen düzeltme ve öneriler yerine getirildi.
10. Yönerge son olarak bir Türk dili okutmanına gönderildi. Dil açısından gözden geçirilmesi istendi ve önerilerle yönetim kuruluna sunulacak şekle getirildi.
11. Yönetim kuruluna sunuldu.
12. Yönetim kurulu görüşü olumlu oldu.
13. Dernek üyesi Öğretim üyelerinin yansıtma görüşüne açıldı.
14. Gelen bir iki soru yanıtladı.

15. Son şekli ile YÖK'e sunuldu
16. İlkelerden mevzuat çalışmalarında yararlanacakları ifade edilmekle birlikte. Öneri olarak üniversitelerle paylaşmamız, üniversitelerin kendi yönergelerinde belirlenen ilkeleri kullanabilecekleri önerildi.

Başkan	Fahri Apaydın (Prof. Dr.) Yalova Üniversitesi
Çalışma Ekibi Lideri:	Sezgin Vuran (Prof. Dr.) Anadolu Üniversitesi
Çalışma Ekibi 1	Seray Olçay (Doç. Dr.) Hacettepe Üniversitesi Onur Özdemir (Dr. Öğr. Üye.) Marmara Üniversitesi
Çalışma Ekibi 2	Osman Güldemir (Dr. Öğr. Üye.) Anadolu Üniversitesi Elçin Yüksel (Arş. Grv. Doktora öğrencisi) Anadolu Üniversitesi

LİSANSÜSTÜ TEZ DANIŞMANLIĞINDA ETİK İLKELER

BÖLÜM I

AMAÇ, KAPSAM, DAYANAK VE TANIMLAR

AMAÇ

Madde (1) Bu Yönerge, lisansüstü öğrencilere sunulan tez danışmanlığının işleyişi, danışmanın nitelikleri, danışmanın görev, yetki ve sorumlulukları bağlamında etik davranış biçimlerine açıklık getirmeyi amaçlar.

KAPSAM

Madde (2) Bu Yönerge, tez danışmanlığı sunan öğretim üyesi ve bu hizmetten yararlanan öğrencinin tez danışmanı seçimi ve atanması sürecinden başlayarak, tez süreci ve tez süreci sonrası yapılacak yayınlarla ilgili etik ilkeleri kapsar.

DAYANAK

Madde (3) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 24., 47., 53., 65. maddeleri, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu

TANIMLAR

Madde (4) Bu Yönergede geçen;

(a) **Eş danışman:** Tezli yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik eğitimi yapan öğrencinin tez veya uygulama konusunun özelliği gereği enstitü yönetim kurulunca atanan ve mevcut danışmanla birlikte görev üstlenen, üniversitede ya da başka bir yükseköğretim kurumunda görevli bulunan öğretim üyesini ya da kamuda veya özel sektörde çalışan en az doktora unvanına sahip bir kişiyi,

(b) **İntihal:** Bilimsel usullere uygun biçimde gerekli atıfları yapmadan ve kaynak göstermeden başkalarının fikir, veri, eser ve yayınlarını kendisine aitmiş gibi yayımlamayı,

(c) Öğrenci: Lisansüstü eğitim-öğretim için enstitüye kayıtlı ve tez hazırlama aşamasına gelmiş olan öğrenciyi,

(d) Tez: Tezli yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik eğitiminin amacına yönelik olarak hazırlanan bilimsel bir çalışmayı yansıtan dokümanı,

(e) Tez danışmanı: Enstitüde kayıtlı öğrenciyeye ders ve tez/sanat eseri/sanatta yeterlik eseri çalışması dönemlerinde rehberlik yapmak üzere enstitü yönetim kurulu tarafından atanan öğretim üyesini,

(f) Tez izleme komitesi: Biri öğrencinin danışmanı, biri ilgili enstitü anabilim dalı içinden ve biri de aynı enstitünün diğer anabilim/anasanat dallarından gerek duyulması halinde başka yükseköğretim kurumlarının ilgili anabilim/bilim ya da anasanat/sanat dalları öğretim üyelerinden olmak üzere üç öğretim üyesinden oluşan komiteyi,

(g) Tez jürisi: Tezin tamamlanması sonrasında, tezin değerlendirilmesi ve onaylanması/reddi kararının verilmesini sağlamak üzere, anabilim/anasanat dalı başkanlığı tarafından önerilen ve enstitü yönetim kurulu tarafından onaylanan yurtiçi ve yurtdışındaki bir üniversitede kadrolu olarak görevli beş öğretim üyesinden oluşan komiteyi,

(h) Tez önerisi: Tezli yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik eğitiminin amacına yönelik olarak hazırlanmak istenilen bilimsel çalışmanın (tezin) konu, ilgili alanyazın, amaç, önem, gereksinim ve yönteminin yer aldığı dokümanı,

(i) Tez savunması: Tezin tamamlanması sonrasında, tezin değerlendirilmesi ve onaylanması/reddi kararının verilmesini sağlamak üzere öğrenci tarafından, tez savunma jürisine yapılan sunumu içeren oturumu,

(j) Tezden üretilen çıktılar: Tez raporunda yer alan bilgi, bulgu ve verilerin kullanılması ile oluşturulmuş olan kitap, makale, ölçek, öğretim programı, patentli ürün, marka değeri gibi ürünleri, ifade eder.

BÖLÜM II

TEZ DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE ETİK İŞLEYİŞ

Madde (5) Tez Danışmanı Seçimi

Tez danışmanı seçiminde öğrenciye seçim hakkı verilir. Öğrenci programa kayıt olduğu ilk dönemde dilekçe ile danışman seçimini anabilim/anasanat dalı başkanlığına bildirir. İlgili kurul öğrencinin tercihlerinden birine karar vererek öğrencinin tez danışmanını Danışmanın belirlenmesi sürecinde öğrencilerin tez danışmanı tercihlerinin yanı sıra öğretim üyesinin rızası dikkate alınır. Öğrencinin talep ettiği danışmanların akademik- idari iş yoğunluğu, üzerinde bulunan azami danışmanlık sayısı vb. sebeplerle müsait olmaması durumunda, gerekirse öğrencinin çalışmak istediği konuda uzmanlığa sahip, farklı anabilim/bilim dallarından öğretim üyelerinin atanmasına olanak sağlanır. Tez danışmanı belirleme sürecinde, öğrenciler üzerinde baskı oluşmasının önüne geçmek için anabilim dalı yönetimi ve öğretim üyeleri tarafından öğrencilere teklif götürülemez, öğrenciler seçimlerinde özgür olmalı, ancak öğretim üyesinin rızasını almalıdırlar.

Madde (6) Tez Danışmanı Atanması

İdari birimler, danışman atamalarında nesnel ölçütler kullanarak karar alırlar. Nesnel ölçütleri her üniversite kendi koşulları bağlamında belirlemelidir. Danışman atamalarında öğretim üyelerinin uzmanlık alanları, üzerlerindeki öğrenci sayıları, ulusal/uluslararası fonlardan destek alarak yürüttükleri projeler dikkate alınır. Öğrencinin rızası durumunda halihazırda desteklenen ve/veya yürüten projesi olup proje bursiyerine ihtiyaç duyan öğretim üyesine öncelik tanınmalıdır.

Madde (7) Eş Danışman Seçimi ve Atanması

Tez konusunun ve yönteminin belirlenmesi ile tezin uygulanması ve yazımı basamaklarının bir kısmında anlamlı katkıları olabilecek bir öğretim üyesi eş danışman olarak atanabilir. Bunun için yazılı olarak; öğretim üyesinin sağlayacağı katkılar gerekçelendirilerek, danışman ve öğrenci rızaları ile tarafların süreçte eşit düzeyde katkı sağlayacakları ve sorumlu olacakları anabilim/anasanat dalı başkanlığına yazılı ve imzalı olarak beyan edilir. Anabilim/anasanat dalı başkanlığının uygun görmesi durumunda ilgili enstitüye onay bildirilir, ilgili enstitü onayı ile atanır.

- (a) Tez eş danışmanı farklı anabilim dalı, farklı bölüm veya farklı üniversiteden seçilebilir.
- (b) Tez konusunun ve yönteminin belirlenmesi ile tezin uygulanması ve yazımı basamaklarının bir kısmında anlamlı katkıları olabilecek bir öğretim üyesi eş danışman olarak atanabilir. Bunun için yazılı olarak; öğretim üyesinin sağlayacağı katkılar gerekçelendirilmeli, danışman ve öğrenci rızaları ile tarafların süreçte eşit düzeyde katkı sağlayacaklarının ve sorumlu olacaklarının beyanı alınmalıdır.

Madde (8) Tez Danışmanı Değişikliği

Tez danışmanı değişikliği her aşamada gerçekleştirilebilir. Tez danışmanı, danışman ve öğrencinin ortak kararıyla, öğrencinin talebiyle ya da tez danışmanının talebiyle değiştirilebilir.

(a) Tez danışmanının talebi ile değişiklik:

- i. Hastalık, emeklilik, kurum değişikliği, iş değişikliği, şehir ve ülke değişikliği gibi zorunlu durumlarla, projeye dayalı tezlerde öğretim üyesinin proje önerilerinin fon kaynaklarından desteklenmemesi durumunda öğretim üyesinin tez danışmanlığından feragat hakkı gözetilir.
- ii. Öğrencinin sorumluluklarını yerine getirmemesi, öğrenci ile işbirliğinin sağlanamaması ve bu durumların belgelenmesi halinde, öğretim üyesinin tez danışmanlığından feragat hakkı gözetilir.

(b) Öğrenci talebi ile değişiklik: Danışman ile iletişimin sağlanamaması, danışmanın sorumluluklarını yerine getirmemesi/getirememesi ve bu durumların somut olarak ortaya konulması halinde öğrencinin, tez danışmanı değişikliği talebi işleme konur.

(c) Ortak karar ile değişiklik: Danışman ve öğrenci, tez süreci devam ederken ortak kararları sonucunda danışman değişikliğinin gerçekleşmesini talep edebilirler.

(d) Anabilim dalı/enstitü kararı ile değişiklik:

- i. Tez önerisi kabul edildikten sonra, danışmanın başka üniversiteye geçmesi ya da emekli olması durumunda öğrenci onayı olmadan danışman değişikliği yapılmaz. Danışman ve öğrenci devam etmek istiyorsa, birlikte çalışmaya devam ederler.

- ii. Ortak bir karar olmadığında öğrencinin talebi önceliklidir.

Madde (9) Danışman Değişikliği Durumunda Tez Konusunun Durumu

(a) Projesiz Tezlerde :

- i. Projesiz tezlerde, tez önerisi kabul edildikten sonra danışman talebi veya danışman/öğrenci ortak talebi ile danışman değişikliğine gidilmişse öğrenci, önceki danışmanın onayı ve yeni danışmanın kabulü ile tez konusuna devam edebilir.
- ii. Böyle durumlarda tezden üretilecek çıktılarda önceki danışmanın ismi yer alır.
- iii. Aynı tez konusunun sürdürülmesi hususunda önceki danışmanın onayı yoksa böyle durumlarda öğrencinin halihazırda araştırma konusuna yönlemsel yaklaşım, veri toplama, veri analizi vb. yönlerinden yaptığı katkı, araştırmanın amaç ve hedeflerine ne kadar yaklaşıldığı gibi hususlar durum bazında incelenerek, araştırma konusunun değiştirilip değiştirilmeyeceğine ilgili Enstitü karar verir.

(b) Projeli Tezlerde :

- i. Devam eden bir projede çalışan bir öğrencinin, projedeki yükümlülüklerini yerine getirmediğinin belgelendirilmesi yoluyla projedeki görevi sonlandırılmış veya kendi isteğiyle projeden ayrılmışsa tez konusu değiştirilir.
- ii. Başarıyla tamamlanmış bir projede bir proje öğrencisi, tez önerisi kapsamında belirtilen iş paketlerini proje içinde sonuna kadar çalışmış, projenin sonuç raporu destekleyici fon kuruluşu tarafından kabul edilmiş ve tez yazım aşamasında danışmanla öğrenci arasındaki bir ihtilaf nedeniyle tez yazılamamış ve danışman değişikliği gerçekleşmişse, sorun ilgili Enstitü tarafından olgu/durum bazında ele alınır ve öğrencinin tez konusu ve içeriği tayin edilip çerçevesi çizilerek yeni danışmanın rehberliğinde öğrenci tezini tamamlar.

Madde (10) Mücbir Sebeplerle Danışman Değişikliği Durumunda Tez Konusunun Durumu

Önceki danışmanın zorunlu bir nedenle görevinden ayrılması, istifası veya vefatı gibi mücbir bir sebeple yeni bir danışman atanmışsa, öğrenci yeni atanan danışman ile önceki tez konusunu sürdürebilir ve tezden hazırlanan makale, bildiri vb. çıktılarda yeni danışman ile birlikte önceki danışman/proje yürütücüsünün adına yer verilir. Yeni danışman tezden ve ürünlerden sorumludur.

Madde (11) Danışmanlık Süreci

Danışmanlık süreci tez konusu seçimi, tez izleme komitesinin belirlenmesi, tez önerisinin hazırlanması ve savunulması, öğrenciye ayrılan zaman ile öğrenciyi yönlendirme hususlarını kapsamaktadır.

(a) Tez konusu seçimi:

- i. Projesiz tezler:** Tez konusunu öğrenci seçer, danışman tez konusu seçiminde rehberlik yapar, baskı ve emrivaki yapamaz. Tez konusu seçiminde program alanı ile yakından ilgili, özgün, alana ve uygulamaya katkı sağlayacak ya da mevcut çalışmalarını genişletecek konuların belirlenmesi amaçlanır. Tez konusu danışmanın ve öğrencinin üzerinde ortak çalıştığı ya da sadece öğrencinin üzerinde çalıştığı bildiri olarak sunulmuş bir konu genişletilerek, sınırlılıkları giderilerek veya orada ortaya konulmuş önerilerden yola çıkılarak da seçilebilir. Bu eserde de üçüncü kişilerin adı varsa yazılı onayları alınır.
- ii. Projeli tezler:** Fen, Mühendislik, Sağlık ve Yaşam Bilimleri alanları ile bazı sosyal ve beşeri bilim alanlarında araştırmalar fon kuruluşları tarafından desteklenen projelere dayalı olarak yapıldığından, öğrenci tez önerisini proje yöneticisi/yürütücüsünün muvafakati çerçevesinde projede çalışacağı kısımları dikkate alarak hazırlar. Böyle durumlarda, proje yöneticisi/yürütücüsü öğrencinin tez danışmanı veya eş danışmanı olmalıdır.

(b) Tez izleme komitesi üyelerinin seçimi: Tez izleme komitesinde tez konusuyla uyumlu alanlardan, tezin bilimsel değerine katkı yapacak, tez konusunda uzmanlaşmış, teorik ve/veya metodolojik katkıda bulunabilecek akademisyenlerin

olmasına özen gösterilir. Tez izleme komitesi oluşturulurken öğrencinin de görüşüne başvurulur.

(c) Tez önerisinin hazırlanması ve savunulması: Tez önerisi hazırlanmadan önce, öğrenci ve danışman tez sürecinde YÖK Etik Davranış İlkeleri, Üniversite Etik Yönergesi, Bilim Etiği Kılavuzu gibi etik ilkelere uygun davranışlar sergileyeceklerini beyan etmiş sayılırlar.

- i. Tez önerisi; danışman rehberliğinde, ilgili üniversitenin yazım kılavuzu dikkate alınarak öğrenci tarafından hazırlanır.
- ii. Tez önerisinin hazırlanmasında ilgili üniversitenin akademik takvimine uygun hareket edilir. Tez konusu seçimi için öneriye yüksek lisans eğitiminde en az 3 ay, doktora eğitiminde ise en az 6 ay zaman ayrılmalıdır.
- iii. Danışman rehberliğinde öğrenci tarafından hazırlanan tez önerisinin savunulmasında danışman da en az öğrenci kadar öneriye hâkim olmalıdır.
- iv. Tez önerisi savunulmasında öğrenci; danışmanın rehberliğinde, jürinin bilgilendirilmesini sağlayacak açıklıkta ve kapsamda bir sunum gerçekleştirir.
- v. Tez önerisi jürisi (Tez İzleme Komitesi), tez önerilerinin değerlendirilmesinde, nesnel ölçütlere göre hareket eder.

(d) Öğrenciye ayrılan zaman: Danışman düzenli olarak öğrencisine zaman ayırmak zorundadır.

- i. Öğrenciye ayrılması gereken süre 15 günde bir, iki saatten az olamaz.
- ii. Tez sürecinde danışman ve öğrenci; önceden belirlenmiş düzenli aralıklarla, gereksinim duyulması durumunda ise bu aralıkların dışında da bir araya gelirler.
- iii. Danışman; öğrencinin bilgi, görüş, değerlendirme taleplerine hızlı dönüş yapmalıdır ve bu süre 15 günü geçemez.
- iv. Zorunlu haller nedeniyle gerçekleştirilemeyen görüşmelerin telafisi yapılır.
- v. Danışmanlık sürecinin resmi kaydı tutulur.

(e) Öğrencinin yönlendirilmesi: Danışman, öğrencinin doğru ve güvenilir kaynaklara ulaşması için yönlendirme yapar.

- i. Danışman, yürütülen çalışmalarda resmi prosedürlere ve etik ilkelerin gözetilmesine ilişkin öğrenciye rehberlik yapar.
- ii. Danışman etik dışı davranışlara (paralı tez yazımı, intihal vb.) ilişkin önlemler alır ve öğrenciye bu konularda da rehberlik eder.
- iii. Danışman, öğrencisini mümkün olduğunca ilgili kişilere ve kaynaklara yönlendirir, öğrencinin tez çalışmaları ile ilişkili olarak kaynaklara ve kişilere bireysel erişim gayretlerini engellemez.

(f) Tez içeriği ile doğrudan ilişkili olmayan durumlar:

- i. Öğrenci; tez sürecinde, danışmanın bilgisi ve onayı çerçevesinde, ilgi duyduğu farklı konularda da, bireysel veya ortak akademik çalışmalar yapabilir. Ancak projeye dayalı tezlerde danışmanın muvafakati olmaksızın proje konularının dışında çalışılmamalıdır.
- ii. Danışman ve öğrenci aralarında çoklu ilişkilerin (ticari ilişkiler, danışman-öğrenci mesafesini ihlal edecek duygusal ilişkiler vb.) oluşmaması için önlem alırlar. Alınan önlemlere rağmen, çoklu ilişkilerin oluşması durumunda danışman değişikliğine gidilir.

Madde (12) Tez İçeriği ile İlgili Etik Sorumluluk

İlgili anabilim/bilim dalının etik kodlarına kusursuz riayet edilmelidir. Bilim etiği ve meslek ahlakına uygun bir içerik olmasına dikkat edilmelidir. Danışman ve öğrenci tezin oluşturulması sürecinde üzerlerine düşen sorumlulukları üstlenirler. Danışman tez içeriğinin oluşturulmasında öğrenciye rehberlik eder. Öğrenci, tez içeriğini danışman rehberliğinde ve danışmanın önerilerini dikkate alarak oluşturur. Tez içeriğinin etik ilkelere göre oluşturulmasında, öğrenci ve danışman sorumluluğu beraber paylaşırlar. Tez için gerekli olan resmi onay süreçlerinde, sorumlu araştırmacı rolünü öğrenci üstlenir. Bu bağlamda; etik kurul izni, kurum ve kuruluşlardan alınacak izinler, tezin kurumsal açık arşive veya YÖK tez veri tabanına yüklenmesi vb. için resmi başvuru işlemleri öğrenci sorumluluğunda olduğundan, bizzat öğrenci tarafından yapılır.

Madde (13) Tez Jürisi Belirleme

Tez jürisi; teze katkı sağlayacak, tez konusunda uzmanlığı olan, üyelerden oluşturulur. Tez jürisinin seçiminde objektif davranılmalıdır. Tez jürisinde yer alması planlanan jüri üyelerinin önceden katılmak isteyip istemeyecekleri konusunda görüşleri alınmalıdır.

Jüri üyeleri ilgili anabilim/anasanat dalı başkanlığının önerisi ile enstitü tarafından atanır. Jüri üyeleri olumlu ve olumsuz görüşlerini gerekçelendiren bireysel raporlarını enstitüye sunarlar.

Madde (14) Tez Savunmasında Danışman-Öğrenci Tutumu

Tez savunmasına hazırlanma öncelikle tez öğrencisinin sorumluluğudur. Danışman rehberlik yapar ve gerekli durumlarda tez savunmasına katkı sağlar. Öğrenci ve danışman tezin tamamlandığına ilişkin fikir birliğine vardıldıktan sonra, tez savunması için süreç başlatılır. Tez savunması sırasında öğrenci ve danışman sorumluluğu paylaşırlar.

Madde (15) Tezden Üretilen Çıktılarda Danışman-Öğrenci Konumu

- (a) Danışmanlık sürecinin başında sorumluluk ve hakları belirleyen ayrıntılı bir araştırma protokolü düzenlenmelidir.
- (b) Tezden üretilen çıktılarda danışman(lar)ın ve tez izleme komitesinde olup yoğun katkısı olanların, projeye dayalı veya çokdisiplinli çalışmalar içeren tezlerde ise katkı veren hak sahiplerinin yer almasına özen gösterilir.
- (c) Öğrenci görev dağılımına uygun hareket ettiği sürece, tezden üretilen ürünlerde birinci isim/yazar olur. Bu ürünlerde danışmanın isim/yazarlık hakkı vardır. Projeden üretilen tezlerde öğrenci dışındaki yazarlık hakkının ve yazar sırasının belirlenmesinde proje yöneticisi/yürütücüsü ve tez danışmanı birlikte karar verirler. Projeli tezlerde proje yöneticisi/yürütücüsü aynı zamanda öğrencinin tez danışmanı veya eş danışmanıdır.
- (d) Öğrenci makale hazırlama aşamasında gerekli katkıyı yerine getirmemezse danışman öğrencinin ismini yazarlar arasına koyarak yazım sürecini gerçekleştirebilir.
- (e) Süreç, tarafların ortak kararı ile başlar.

Madde (16) Tezden Üretilen Çıktılarda Haklar ve Sorumluluk

- (a) Öğrenci tezden üretilen ürünlerde yazar olma hakkından feragat edemez ya da ismi yayından çıkartılamaz. Tezden üretilen ürünlerde mutlaka öğrencinin adı yer alır.
- (b) Danışman(lar) ve tez çalışmasında katkısı olanlar, tezden üretilen yayınlarda hak sahipliğinden (yazar olmaktan) feragat edebilir.
- (c) Hak sahipliğinden feragat eden kişilerin feragatlerini yazılı ve imzalı olarak belgelendirmeleri gerekir.

**Madde (17) Öğrencinin İsteksizliği, Herhangi Bir Nedenle Devam Etmemesi veya Vefatı
Halinde Yarım Kalan Bir Tez Çalışmasında Danışmanın Hakları**

- (a) Projeli Tezler:** Projede çalışan öğrencinin isteksizliği ve/veya devam etmemesi durumunda öğrencinin projedeki görevi sonlandırılır. Proje yöneticisi/ yürütücüsünün fon kuruluşuna karşı sorumlulukları ve taahhütlerini yerine getirmesi amacıyla öğrencinin yarım bıraktığı kısımlar proje ekibi tarafından tamamlanır. Öğrencinin durumu enstitüye bildirilir, tez danışmanı ve tez konusu değiştirilir. Projeli bir tezde çalışan öğrencinin vefatı durumunda yarım kalan çalışma proje ekibi tarafından tamamlanır. Vefat durumunda öğrencinin katkısı proje ekibi tarafından göz önünde bulundurularak ortaya çıkan ürünlerde adı yer alır ya da teşekkür edilir.
- (b) Projesiz Tezler:** Projesiz tezlerde tez konusunun değişmesi ya da öğrencinin vefatı durumunda, tez danışmanı, isterse tamamlanmamış tez çalışmasını kendisi veya başka bir araştırmacı ile tamamlayıp ayrılan öğrencisinin yazarlık hakkı oluşturacak bir katkısı varsa öğrencinin adını da yazarak “**yayın**” yapabilir. Tamamlanmamış tez başka bir tez öğrencisinin tezi olamaz.